

Instructions:

60/80

- Use Only Black or Blue Color
- Start New Question from the end of Earlier Answer.
- Extra Attempted Questions, Wrong Stapled Paper, Paper without Candidates Details, or any Comment/Objective Invigilator wouldn't be entertained for checking

Good but attempt in details please

enhance paragraphs

Start From Here

15/20

سوال نمبر ۲

۱۔ تعارف

شاه عبداللطيف ڀٽائي سنڌي ادب ۾ ڪرندي جي هيٺا وڻن ٿا۔ سنڌن شاعري کان سواءِ سنڌي ادب هڪ بيان حيان آڻڻ بيان ۾ شاه صاحب جي شاعري هڪ جامع آهي. شاه عبداللطيف ۱۸ نومبر ۱۶۹۹ع سنڌن ۾ ورتو. سنڌن ابرهه ائي رحيم سنڌن ڌاري شاه عبدالڪريم بلڙي واري ڪئي ۽ شاعري ڏانهن شوق ۽ رجحان به اڻٽان ئي نصيب ٿيو. شاه صاحب جي شاعري هونئن ته رنگين ۽ مر پهلو ڪي اڌار ڪيو آهي پر سنڌن شاعريءَ ۾ انساني ۽ امن جي پيغام کي هٿين بيان ڪيو ٿو.

۳۔ شاہ عبداللطیف پتائی جی شاعر
یہ انسانیت و امن جو درس۔

۱۔ آگ آبرائی دوران ہر جی تفتیں

ہو کچی تون مہ سج و اتان وارائی
آگ آبرائی جو کچی فطاً سو کاٹی
پاند یہ پائی ویو مینیا وارو مین کیا

شاہ صاحب خرمائی تاتہ
ہر انسان کی ہیر جو مظاہر کرک گھرجی
یا جاٹ تہ جھٹرو ۽ آبرائی ان یشیمانی کی
منہ ڈٹی کو مچا انسان ساری
ہمار دلاہ سانڈی رپی تون

ب۔ عاجزی ۽ انکساری جو درس

عاجزی ۽ انکساری ہک خرد
ہر انسانیتا جو درد ایاری تیا
عاجز مالھووا ہمیشہ امن کی ترمیع
تیر پیسند کری تون ہک عاجز
مالھون لای شاہ صاحب جو ہما شعر
اوندھہ مہ ہک لالٹن میان آکھا۔
اھا لالٹن ان خرد لای کامیابی جو
ہما من آکھا۔

نسبي ڪمي شمار تون ڏهر ڏولا ٿون
شئين ساڃا ٿون جي ايئن انهيءَ واري تي

ڪنهن اڻاڻي
وڌيڪ وساريو

پا - امن لاءِ مسلسل ڪوشش جو پيغام

پڌري
غير

ها تقيا نسبي جي دنيا

۾ امن جي گولا هڪ شڪل ۽ پارا
ڪي بيھنڌر عمل اڪي - پرهن ڪاملا
لاءِ شاهه مناسب فرمائي ٿا.

مليا ته ملندي اس
نه ته گھوري جان متن تان

پا - انسانيت ۽ امن لاءِ ڪوشش نه ڪرڻ وارن لاءِ شاهه صاحب جي پيڙا جي

شاهه صاحب فرمائن ڏات هڪ
فرد جي زندگي ۾ سڄا مقصد اهو
نه هجي ته پنهنجي زندگي کي بهتر ڪيئن
ڪرڻ گھري ٿو پر ان فرد کي زندگي
منهنجي معاشري جي بهتر ڪرڻ لاءِ نه
مٿن ڪرڻ گھرجن. شاهه صاحب
فرمائن ٿا.

سچی ۽ سائيه ڪنهن اناسي
 هين تئين هو جن لوڪ واريون

تـ درد ۽ تڪليف کي بردباري
 سان منهن ڏيڻ جو تاعيد

مهاڻي منجه انهن هه
 ٻنهي سان لاڳاپيل آهي. ان مهاڻي ۾
 درد ۽ ڏک به رهن ٿا. پر ان جو
 مقصد اهو نه آهي ته انا درد ۾
 غم ۽ انتقام جي رستي تي رهي
 انسان ذات کي تڪليف رسائي.
 تمام مناسب وڌيڪ
 حرمانن ۽ ڏک ۽ درد کي هه
 ٻنهي سان وٺڻ سان گهٽائي
 اچي ٿا. پاڻ هه شعر ۾
 لکن ٿا.

اچو ڙهي سورن واريون،
 ڪريون سورن پيار،
 ڪنهن ٿورا، ڪنهن گهٽ
 زاهي ڪا سورن کان ڌار
 موٽي ڏنا جي ٿا ڌار
 مون جهولي کولي جهليا.

ثا۔ امن جي طاملا تار مسلسل
مدد جهڙو لاءِ نصيحت

ڪي جي ڪاڇو ٿي نائڪن جيان نيھن ٿي
جهڙو آيا ٿي، تهڙو ويا سو ٿي،
انھن جي چوڻي پوري ٿيندي پڌري.

شام صاحب خرمائين ٿا
انسانيتا جي خدمت ۾ امن لاءِ
انسان کي ماريو ٿي ۽ ناڪامي ڪري
منھن ڏيڻو پوي ٿو پر انهن به
معلوم ٿئي ٿو ته هو فرد هڪ لاءِ
مدد جهڙو پيڙهجي وڃن ٿا
سائين هوجا ائين نه اڪهي، انهن
امن پسندن جي اوج ۽ ترقي ۽
رٿيو ۽ منزلت جي خبر ٿي
جي روز پوندي جڏهن الله
سائين ان اجر جو اڃو ڏيندو.

تا الله سائين ۾ اميد رکڻ
۽ امن قائم ڪرڻ جي
مسلسل ڪوشش ڪرڻ

امن قائم رکڻ لاءِ
هڪ انسان کي ڪوشش ڪرڻ

دوران اللہ سائین ہ امیر رکٹی
 گھر جی تہ اللہ سائین ان کوشتی
 ہ کامیا بی زہیب کندو
 ان کوشتی ہ ہر صبح ہر وہر کہی
 ان کوشتی ہ کامیہ مائون کامیار
 بہ شین ناپر امیر رکٹی تہ اللہ
 سائین کامیا بی عطا کندو

صبرتی تیا پکین کولا بک،
 کن مائریا ماڈی سوٹی کن میڑی تک
 لدا رهن تک جن امیر نہ لاتی اللہ بان

شا۔ ساری عالم لای دعا تہ
 انسانیت قائم ہ دائر رہی

سائیم سوائین کوین دنی سندا سکار
 دوست ملا ردار عالم سب آبار کوین

شا ہ ہا صب ینمینی شاعر کا ہ
 انسانیت ہ امن جا قائم
 رکٹی لای اللہ کان با جہ گھری اکھی
 ہ اھا دعا فرمائی اکھی تہ
 اللہ سائین سندا ہ ساری عالم کی
 آ بار رکھی

پہا ٹہی

شاہ عبداللطیف رح گیا
شاہری ہر انسان لای مشعل راہ اکھی
تہ ہر امن گیا ہاملا تالای
جدو جھو کرہا۔ شاہ سائین ہر
فرد گیا انسانیت جو درد رسی
جا تلقین ہیں مٹی اکھی۔ امن ی
انسانیتا گیا خدمت ہن شاہری
گیا ہن ی سکون وارو بنا ہیندو

15/20

سوال نمبر ۷

۱۔ تعارفا

حکمہ ماہوں تاریخ تین تا
 ہذا گھمیل دلتی جا سینیا جا
 اہڑی گھریا چیت تین تا
 طاہر کھن تیا جاگا تیا
 جا ہر کھن تیا بدلا تیا

شیخ ایاز جو شعر
 شاعر استاد بخاری مہڑی شمسین
 لاء اکھا بھکی قوم ۽ لوک جو
 درد رکھتا تا ان قوم جی حالات
 گیا تبدیل کروا لاء بدو بھر کن تا
 استاد بخاری افغن جو دھن
 مان اکھا جن سند جی فغن لاء
 ینمہنی شاعری ۽ آواز اٹاریو
 بخاری جی شاعری ۽ ہو اٹ
 کھنڈر درد جی موجودگی اکھا جی
 ان کی صرف سند ۽ سند واسین مان
 اکھا استاد بخاری ینمہنی شاعری ۽
 اہو پیغام رکھو اکھا تہ سند ۽
 سند واسین جی دوستا عبادت
 بیان اکھا

استاد بخاری جی ستا کریا
ہم قومہا شعر ما عنہر۔

الف۔ سند واسین لاء درد
پان کی انهن بیان سمجھن

مان کینن سیج سمهان،
منهنیا مارو نثر پان پتا سمهان،

استاد بخاری سائن
ہو ہیا شعر قوم لاء شعور رگڑ
ہو ثبوتاً مہیا کریا تو ہن
شعر ہم استاد بخاری بیان کیا
انهن مارو نثرن بیان سمجھیا تو
سکھا جھڑیا، قری، تہیا ۽ تڑیا
ہم بیایار و مددگار درد دھنا نا،
امو درد استاد بخاری کی رانا جو
سکھو سان آلام سرتا نثر تڑیا

ب۔ قوم جی درد کی پینمنیج
درد سمجھن ۽ قومہا شعور
جی علامتا

استاد بخاری بیان
کی سند واسین کان مدا نثر سمجھیا

جیو تر برابر بہ درد ہک سنو
 معسوسا کریا تو، استاد بخاری ان
 درد کیا پنہنی شاعری ہر جگہ ڈی
 ان درد کیا معقولہ رکی تو فیجا
 مسلسل درد ہر لای تیل وارو کم
 کریا تھی۔

مان کیتوں لوک چکان،
 منہتی ماروئے ا فالی پیت معنی

پد قوم لای شعور بیداری
 نہ کرو ضمیر تیا بوجہ و وزن
 سمجھو

دینا دیہم بیار او یار
 قومین ہر کند کھڑو کٹیو
 حوتن ہر قید یادی تالیو
 حیر پڑیا حوکار تو یار
 قومین ہر کند کھڑو کٹیو

استاد بخاری لای قوم
 جیا بہتر یاد ان ہر شعور جیا عقلا
 ہر فرس جیان اکھا، ان مقصر کان
 ہر کا تھی کیا ہو ضمیر تیا وزن

ڏاڻا مٿان هڪ استاد بخارا

سمجهي ٿو استاد بخاري فرمائين
ڳالهه آڻي هو قوم لاءِ آواز
نه اڻڻاريندو نه ٻيو ڪير ان ڪم
کي سرانجام ڏيندو؟ ان لاءِ هر
قلم ۽ نالو کي وانگر ڪري
ادار ڪيو.

پا - ظالمن جي سنڌ سان بيچييا جو ذڪر

تنهنجو سر ٿي سمجهن ڪاڄ ڏانهن
ڪاٺن ڪاٺن ڪٽيا جهوڙا هڪ ٿين
منهنجا مارو ٿو ڏاڻا خالي پيدا سمجهن

استاد بخاري هن معاشري
۾ ڪجهه ڏانهن جي قلم ۽ انهن جي
سنڌ ڏانهن روپي کي هن ريتا
قلم بند ڪيو آهي. هي شعر ڪجهه ڏانهن
جي عياشي ۽ قوام جي حالات کي
وار وانگر چيو ٿو. اها ئي و به
آهي ته استاد بخاري پنهنجي معاشري
منجهه قوم ادار ڪرڻ جو پيغام
ڏين ٿا.

۵

ٲا قوم جي خدمت هڪ
لازول سرمايلر آهي. اسٽا بنجارو

ميڪو عام اجاري بيٺندو رهندو
ميڪو قوم سنواري بيٺندو رهندو
مونکي تاريخ ڏيڻا اها پي آ
ميڪو سنڌ سنواري، سر ٺڌو رهندو.

استاد بنجاري جي شاعري قوم
جي خدمت لاءِ آهي. قومي شعور کي
زندو رکڻ لاءِ آهي. استاد بنجاري دنيا
ٿا ته اڪثر تاريخ ۾ ڏسجي ته قوم جي
خدمت ڪرڻ وارا ڪي تاريخ هميشه
زندو رهيو آهي.

ٲا هر سنڌ قوم شعور کي
زندو رکڻ جو مثال

در در، در در، ناک اسانجي
ناک ناک ناک اسانجي
نيڪا بنجاري قوم ميارا وسندڙين

استاد بنجاري پنهنجي
شاعري منهنجو اهو پيغام رکيو آهي
ته قومي شعور جي افڪر ڪرڻ

۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

شاهِ حق و نونِ لاءِ ہر حد تائینِ وینِ جو درسی

فیضِ مرشدِ گانا پنی وٹیر اھی
بیکو سمجھو اوہان جو حق اھی
حق سترسی سان جو جینی وٹیر اھی

استاد بخاری بینہنی
شاعری ۾ قوم کی آہو درسی
قانو اھی نہ ظلم کی برداشت نہ
کریا پر حق جا حاصلاتا لاءِ
پان پتوڑی، حق و نونِ لاءِ مظلوم
وارو روپو ہک مجرم وارو
روپو اھی، انلاہ ہک جوڑی جیان
حق لاءِ وڑھی، انکی حامل کرڻ
لاءِ ہر حد اورانلی.

پيدائش جي ڏينهن جو پيغام

پيدائش جي ڏينهن جو پيغام

پيدائش جي ڏينهن جو پيغام

استاد بخاري جي شاعري

عزم جي شعور کي زندہ رکڻ جي ڪوشش
 سان ممتاز آهي. استاد بخاري ان حد جا
 محبت رکي آهي ته اهي عمر جي آخري
 صدمو نه سڏي ڏينهن جو پيغام لاءِ آواز
 اٿاريو آهي ۽ عزم جي شعور کي
 زندہ رکڻ لاءِ ڪوشش ڪئي آهي.

پيدائش جي ڏينهن جو پيغام

استاد بخاري جو

ڪاٺيو انهن شاعرن آهي جنهن
 سنڌ ۽ سنڌ واسين سان بيحد محبت
 رکي ٿا. ان محبت کي شاعريءَ ۾ بيان
 ڪن ٿا ۽ عزم جي شعور کي زندہ
 رکڻ جي ڪوشش ڪري ٿا.
 تائين هن ٿا.

سوال نمبر (5)

۱۔ تجارۃاً

هر ادب هر سفر له
 كړي اوج تيا رسندو
 اكيې. انام مسلسل
 مدير يتا ۽ توان لا ترا پنهان
 انام وسهتا ۽ گهرائي پريندو
 اكيې.

داكتور بي بخش لالچ

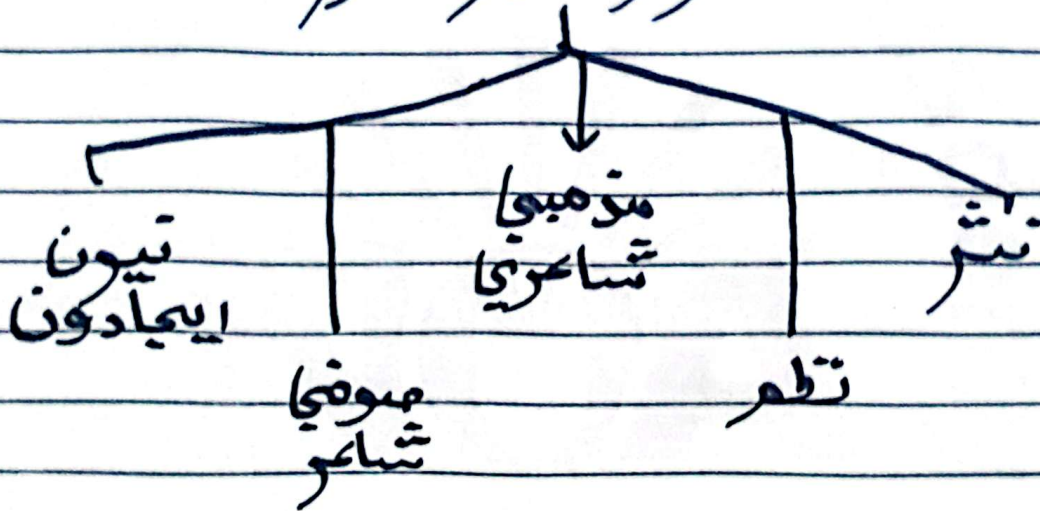
سنڌي ادب جي شروعات ان
 وقتا تيا ٿي هن هن ماٿر پومها تيا
 بهرين سنڌ واسيا ۽ تدم رڪيو. سنڌ
 بيا ادب تاريخ جو شمل سرسرا جي
 دور کي سمجهيو وڃي ٿو. پر ڪجهه
 لکڪ صين جا ڪتر عبد العبار سمن
 سنڌي ادب کي عرفاً دور کان شروع
 ڪي ٿا.

ڪلهوڙا جو دور سنڌي ادب
 جو سونهرو دور اڪيې. ان دور ۾
 شاه عبد اللهياف جي شاعري سنڌي
 ادب ۽ شاعري کي لازوال سرمايو بڻيو
 اڪيې. انکانپوءِ ڪلهوڙن جي دور ۾

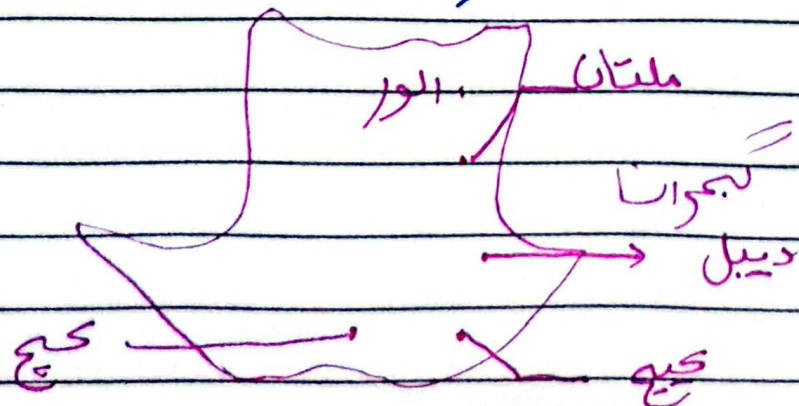
مولود، مناجرتا، مہجرتا وغیرا نہ
 ایجاد کیا۔ سندھی ادب جی دھن
 سو پھر جی دور جی تاریخ ہستا بیان
 کجیا تھا۔

۲۔ کلہوڑن جی دور ۾ سندھی ادب
 جی اور شری ترقی

کلہوڑن جو دور

الف - کلہوڑن جی دور ۾ سندھی
 ادب جی پکیر

کلمہ پڑھا جیسا دور ہر سنتی
نثر "جا اہمیاں" ۽ اوثر

الف۔ لوی ادب

عرب
داستان

زرمیہ
گنج

زرمیہ
گاہ

کلمہ پڑھا جیسا دور

رومانوی
داستان

مبہم لوی ادب ہ

اوثر مالک، ہن دور ہ

سومرن ۽ گجرن جی جنگین دا احوال

مفلن دا قصا، عرب داستان و غیرہ

لوی ادب جو مصو رہیا،

رومانوی داستان

۽ شاعری ہن دور ہ لوی ادب ہ اوج

دسو

ب۔ سنتی درسگاہون

ارغون، نرنان ۽ مغل فارسی

جی اثر ہیٹا رہیا، پر کلمہ پڑھا جی

8

دور ۾ نئو علامہ جو مرکز ھيو.
 ھنن دريڳاھن بہ مذهب جي تعليم
 سنڌي ۾ ڏني ويندي ھئي.

پا - مذهبي ادب

ھن دور ۾
 مذهبي ادب سنڌي ۾ لکي ٿو.
 ان ڏس ۾ مولوي محمد ھاشم ٺٽوي
 ھر وڏي شخصيت ۾ ھئا. ھنن ڪتاب
 قوت الھي تقين، بيان الوارفين سنڌي ادب
 ۾ نوادارو آڻي ھن ادب کي وسعت ڏني.

پا سنڌ پورٽيٽو جي اھميت جو ملڻ

مقدمہ ابوالحسن ٺٽوي
 ھن دور ۾ "الف اشباح" واري
 سنڌي پورٽيٽو مقدمہ صاحب جي سنڌي
 عربي جي ھر ٿي ھئي ھنن ۾
 ڪجهہ نقطہ وادارو ڪري سنڌي
 پورٽيٽو اُھا سنڌي پورٽيٽو موجود
 پورٽيٽو کان مختلف آھي

شاعری جی اوثر

۱۔ مزہبیا شاعری

ہں دور ہ مذہبیا شاعری
میں کئی ہوگیا۔ ان طرز جو ہدی شعر
ہیا اکہیا

دوئی پیر پاٹی سن پیرین یاد کجان
پہ سنسرتن تن بر پڑ ہیا یاد کجان

محدود فیاء الدین

۲۔ شاہ عبداللطیف پٹائی

شاہ بابا جو ہوں دور
ہر مہکی، کلہوڑا دور کئی منغور
ہ سنسرو بنائی تو شاہ بابا
جا شاعری سنڈیا شاعری کئی
نیوں مستفون ہ تو ان مومنوع
بغشا۔ ہدی نملو سینا ہ بیان کئی
لو

الف اللہ علیہ اعلیٰ عالم جو دلہی
قائم اکہیا قدرت سین رازق ربہ رحیم

پ۔ شام عنایت رمنوی

"موقوفی عنایت ی شام عبداللطیف
 دہی طرزِ خی شاعری کئی اکھی۔"

صاحب الدین راشدی

شام عنایت رمنوی ارکون دور
 جی آخری کلمہ آ دور ہا شاعر اکھی
 سندن شاعری کفوف جی رنگ سا
 تہا راکی۔ جین نہ۔

گبرون جون تجربون ارم اوریا ٹون
 پوٹا تیل سین، واسیلک ویڑا ہا پاون
 مشک مصیبت پارام لگین لانا ٹون

پ۔ معمر شام روضی ڈٹی

ہا موفی بزرگ بے گونا
 سان تعلق رکن تا۔ ہن جی شاعری مدهبی
 ی رومانوی اکھی۔

نہ لون کھو، نہ تو قبلو، زمین منجم سعور
 وسارین وجود، نہ ملین سا دریاء

نیون ایجادوں

الف - غزل

من دور میں غزل جا اھو
بہ ملن تا، صیحا فارس ی حربا ملان سندھ کا
ادب میں اھو

ب - مولود

اھا شاعری کا صفا صفت
میں اللہ سائیں کے حضور ملا علی گڑھی
شنا بیان کی انکی مولود صفتی تو
ہے مولود جو ننوٹو ہی اھو

منمنی سے لہندہ سار، موتکی آ امیر اللہ
است کارٹا پرمل پانہ پسندو، موتکی اھو
اللہ

پ - مناجات و معجزات

من صفا جا صفا
بہ کلہوڑا دور میں موجود اھن، مناجات
اللہ سائیں کی روٹی یاد کروا اھو
میں ہاتھ لٹوئی معجزات تیا
کتاب دروہیا

پا . کافی

ہیں ہذا جو مودر نامہ
 عبداللطیف یتا لئی اکھن .

اکھن پیر کریا، ویدی و ویدی
 سیریں جی گا لہڑیا، کنھن نہ سلجی
 لکائی لوک کان، مٹی گا لہڑیا نی
 مٹی میدار مہ سور نہ کنھن سان سلجی

افتتاح

کلہڑن جو دور انڈا مدید
 ترقی پسند اکھن نہ ہن دور یہ اُھیا
 ہفتون بنیاد ویدی چکیون ہیون جن
 بعد مہ انگریز دور یہ ترقی مائی
 ان دور سنڈی، اعری کئی لازوال موتی
 مہیا کیا اکھن سکھا سنڈی ادب
 مہ سرمایہ اکھن، تنھنکری کلہڑا
 دور کئی سنڈی ادب جو اہم دور
 سمجھی نگھی تو

سوال نمبر 7

1- آوارفا

ناول ده انگريز ادب

جيا هسقا آھيا. ان هسقا کيا انگريز دور

۾ سنڌي ادب جو هسڪو ڪري

سگھي ٿو. مهنوع جيا ناول کان

ناول گھڻن قسمن جا هجن ٿا.

ناول جي اهميت ان ڳالھ ٿي آھيا

تہ ناول ده معاشرتي جو عڪس ۽

تاريخ جيا چس هجن ٿا. ناول

نه صرف تفريح پر معلومات لاءِ به

ٿرھن ٿا. ناول بابت امر جليل لکن ٿا:

ناول نه صرف تاريخ پر

معاشرتي جو به هڪ ساگر

آھيا جنھن جو ٿو هلي ماڻھون

معلومات به حاصل ڪري ٿو ۽

ان دور جو هسڪو ٿي تفريح

به حاصل ڪري ٿو.

امر جليل

۱۔ ناول جی تعریف

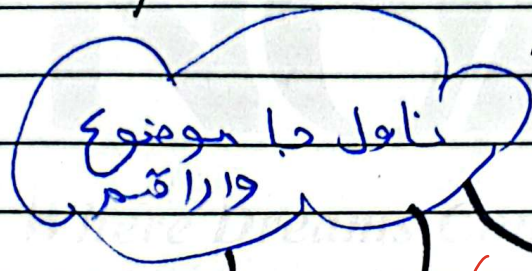
ناول سنڈیکا ادب جی اٹھا
 ہنق اٹھا ہنن پر لکک
 معاشرہ جی جو عکس ان ریتا
 اجاگر کریا لگو تہ پڑھندڑ جو
 دیان موجود رہی"

عبدالکریم سنڈیک

۳۔ ناول جا موضوع وارا قسم

رومانوی ناول

تاریخی ناول

مابوسی ناول

ساجر و ہنر جی ناول

مذہبی ناول

ع۔ ناول جا موضوع

الف۔ تاريخ

سنڌي ادب ۾

تاريخي ناول ملڻ ٿا هڪي ماضيءَ جا واقعا کي قلمبند ڪري پڙهندڙن تائين پهچائڻ ٿا.

عثمان ڏيپلائي جو ناول 'ساتلهر' تاريخي ناول آهي جيڪو 'مغل دور' کي ڪتاب ۾ قيد ڪري ٿو.

ب۔ معاشرتي مسئلا

ڪجهه ناول معاشرتي جا مسئلا کڻي به واضح ڪن ٿا. اڄو مقصد عوام کي واقف ڪرڻ آهي انهن مهاڳن جي بيماري جو دور دورو ٿي رهڻ کان اوجھل آهن.

مهتابا ساجيو يا جو فوٽا، فٽيو ۽ ڇوڪري معاشرتي ۾ اولاد جي فوسر هڪي بيمو آڏاڏي ۾ ڪرڻ ٿي لکي ٿو.

پ۔ عورتوں سان ظلم

ناول بہ معاشرے

ساں تعلق رکنڈر عورتوں تیا ظلم بہ ناول
جو ہونو آہن

زمیندارن جا ڈار بن گس
بھرتن ناول آہن۔

پ۔ رومانس کے مکتبہ

معاشرے کا ظلم

ی نا انہا غیورن آہن فرد بزار کے تنہ
مکسوسی کندو آہن۔ رومانسکی ناول
ان حدو بھد کان آزادی مہیا کندو آہن

ت۔ وطن پرستی

وطن پرستی ہوا

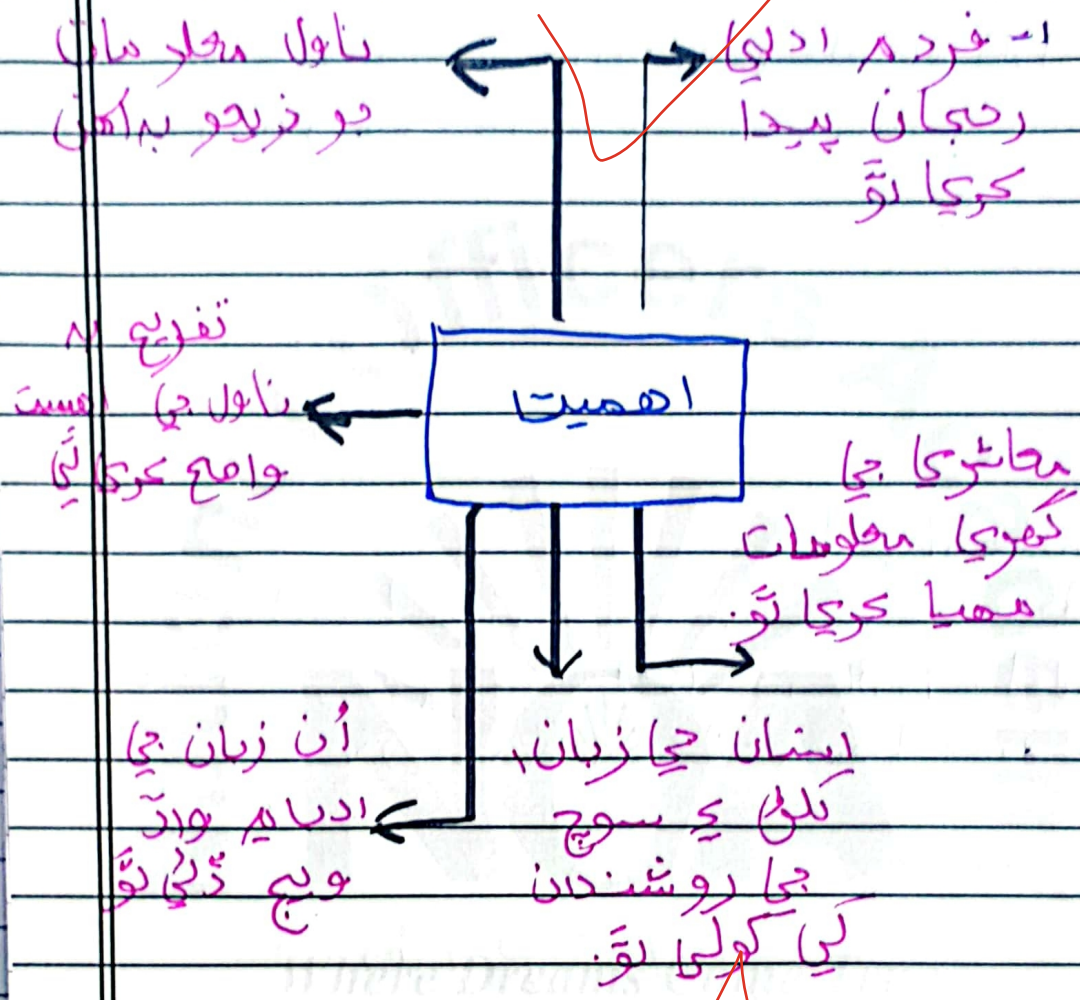
ناول عوارہ قوہی قدر لک لکبا آہن
رہی ناول کھن جوہ بہ آزادی دا جڑا
پن ایارن تا

مثال مسند وحشی

گوسند مالی جو ناول

ڪم - ناول جي اهميت

۱- پيدا ٿيڻ

ناول سنڌي ادب کي وڌ ۽ وڌ وسيلن سان گڏ تفريح، معلومات، ادب جو رجحان وڌ ڪرائڻ ۾ مددگار ثابت ٿيو آهي. ناول پرهڻ معاشرتي ۾ وڌائڻ گهرجي ڇاڪاڻ ته اهو ادبي لاڙا پيدا ڪري ٿو.